

Jobbaháza korai történeti adatai

Jobbaháza területén a régi időkbe visszanyúló település nyomai találhatóak. Szájhagyomány és az ásatások során előkerült tárgyak azt bizonyítják, hogy a falu területén kelták laktak.

A „Horváth-tag”-nak nevezett területen talált leletek a soproni múzeumban megtalálhatók.

A történelem folyamán ez a terület állandó átvonulási és harci terület volt. A kelták után a soproni várhoz tartozó és mint várföld szerepelt.

A régmúlt egy úthoz köti településünket-és ez nem csak szájhagyomány- a „borostyánkő út” -hoz. Szent István katonájának csontvázmaradványait is fellelték a térség területén.

Írásos emlékek maradtak fent, mely szerint **1293**-ban már használták a Jobbaháza nevet.

Az elmúlt századokban Jobbaháza három területből állt. Az északi része „Jobbaháza” a középső rész Ombod földje(Undon földje), a déli rész Csáford.

A régi monda szerint Jobbaháza, alapítójáról kapta a nevét akit Jobb-nak neveztek. Ő kunyhóban lakott, majd épített egy házat, mikor az elkészült örömeiben felkiáltott: „Jobb a ház”

Ettől kezdve lett a település neve Jobbaháza, ekkor még két b-vel.

A tatárjárás sem kímélte azt a területet sem, Bécs közelsége miatt.

Jobbaháza nemesi község volt, nem tartoztak elszámolással a királynak sem. Saját földesuraik voltak, így a község maga intézte ügyeit, hadnagyot választottak, szolgabírójuk volt, képviselőrendelettel rendelkeztek, nem tartoztak beszámolóval a beszolgáltatásról és országos összeírásban sem vettek részt.

A falu határában lévő Kálvária domb egy sírhely, ahova már a népvándorlás idején is temettek embereket, és ahova az apáról fiúra szálló elbeszélések szerint két pestisjárvány áldozatait is eltemették. Nem csak Jobbaházáról, hanem a környező településekről is hordták szekérrel.

A Napóleon elleni csatához is volt köze a falunak, ugyan is a „Kismegyeri” csatában Tompos Ferenc, Mikó Pál, Tompos Mihály és Endrédi József is részt vett.

Az 1600-as évekig a terület a fent említett három néven szerepelt.

A három major teljesen egybeépült.

A korabeli iratok alapján **1714**-ben már csak Jobbaháza és Csáford neve szerepelt.

II. József földmérése idején **1740**-ben már csak Jobbaháza szerepelt.

A terület középső részét Ompor nevű várjobbágy kapta vitézségéért, innen kapta az Ombod földje elnevezést.

Ombod utódjának Sebestyénnek két unokája, aki **1407**-ben Dör helységben laktak nemességet nyertek és vele együtt birtokot kaptak.

A birtokon megosztotva Mihály nevű unoka felvette a Csáford nevet, Benedek pedig Jobbaházáról nevezte el magát. Birtokuk után Jobbaházi Döryeknek nevezték magukat.

Ebből az időből származó okirat szerint Jobbaháza Dörrel határos.

A község északi részén Jobbaházy Döry Ádám egy kastélyt építtetett, amelyben 12 szoba volt.

A kastélyt 12 hektáron park vette körül gyertyán és platánfákkal.

Nagy magyar írónk Mikszáth Kálmán Különös házasság című regénye állítólag a Jobbaházi Dőryekről szól.

A napóleoni háborúk miatt a helység hadnagya Török György fegyvereket vásárolt a falu részére, míg Dőry Ádám, Bolla Ignác és Tóth Ferenc maguk állítottak katonákat.

A család ősi nemesi czimere egy fenálló paizs függőlegesen kétfelé szelve, a jobboldali rész kék, a baloldali vörös színű; a paizs aljáról emelkedő hármás zöld dombon egy kettős farkú oroszlán áll hátsó két lábán, első jobb lábával kivont kardot villogtatva, másik lábával ragadozásra készülve. A paizs fölötti sisak koronájából szintén oly oroszlán emelkedik föl. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös. Némely festésekben a nemesi czimereknél az oroszlán egészen vörös mezőben áll.

Az **1800**-as évek közepén önálló takácsceh működött 17 mester részvételével. Az utolsó céhmester Molnár József volt, fia Sándor még sokáig őrizte a céhládát.

Az **1848**-as szabadságharc idején mozgalmas lett a község élete, mint a szabadságot, a hazát szerető emberek tevékenyen kivették a részüket az eseményekből.

Moson és Sopron megye együtt szervezett „Nemzetőrséget” melynek központja Jobaháza lett. Itt lakott a parancsnok Kovács Zsigmond is. A két megye lovas nemzetőrei itt a falu melletti réten gyakorlatoztak, és esküt is tettek **1848.** augusztusában. Nagyon jó kiképzést kaptak, így mikor az ellenség meglátta őket, fejvesztve szaladtak és azt kiabálták, hogy „Jézus Mária a huszárok!”. Így lettek a Jézus Mária huszárok a szájhagyomány szerint.

1848-49-ben megszűnik a nemesség. Jobaházy Dőry Ádám főszolgabíró indult a választásokon, de 144 szavazattal kevesebbet kapott, mint a csornai induló, Csupor Gábor, így nem kerülhetett be a parlamentbe.

1852-ben építették az első nádfedeles iskolát, a tanítólakással együtt. Az első tanító Tüske István volt.

A századfordulón a Dőry kastélyt Borsody Péter vásárolta meg. Fia Dr. Borsody Géza artézi kutat fúratott, / ma is üzemel / és ő építette a környéken az első tejsarnokot Jobaházán.

Az **1938**-as gazdasági fellendülés idején 200 holdon felüli birtokokkal már csak Borsody Mária rendelkezett.

1930-ban a község lakossága 701 fő volt, két nyilvántartott major a Borsody és a Török-major volt.

1939-től a gazdasági helyzet egyre romlott. Érezte hatását a háborúra való készülődés.

A beszolgáltatási rendszer idején létesítették Jobaházán a Török-féle raktárakat, mint a környék központjában lévő futurát /terményraktárt/.

A legnehezebb helyzet a behívás után alakult ki, mivel még a lovak nagy részét is „behívták”.

1944-ben feltöltődött a falu, a község lélekszáma 3600 fő volt.

1945. április 4-én a járási főbírótól „távmondattal” érkezett, mely szerint a községi bíró, Török László szóljon a lakossághoz, nyugtassa meg őket és felszabadulásunk öröme fél óráig, szólaltassák meg a harangokat.

Lassan aztán ismételtelen megindult az élet. Április első felében megindult a tanítás is.

Közigazgatásilag a község előbb Farádhoz, majd Rábatamásihoz tartozott. A helyi ügyeket először a „hadnagyok” később bírók és „esküdtek” irányították, egészen 1949-ig.

1947-ben nagyarányú fásítás történt a község területén, eperfákat ültettek, melyet ingyen kaptak a selyemhernyó tenyésztés fellendítése érdekében.

1948-ban államosították az iskolát.

1949-ben a Borsody-féle kastély mellett fürdőt nyitottak meg a dolgozók számára. Miután nyilvános fürdővé tették, a környék akkoriban egyetlen fürdőjeként nagy népszerűségnek örvendett a helyieken kívül a környék lakói között is.

Röviddel ezután a kastélyt is államosították, először kultúrház, majd szociális otthon lett.

1949 és 1959 között úttörők táboroztak a kastélyban.

1952-ben a budapesti postások szakszervezete szociális otthont alapított a kastélyban.

Az **1956**-os időszak a községben aránylag nyugodtan telt.

A felcsigázott idegállapotban lévő embereket sikerült Török Lászlónak lecsendesítenie, aki ekkor a megválasztott Nemzeti Tanács elnöke volt. Higgadtságával, megfontolt, nyugodt beszédével, jó hatással volt az emberekre.

A zavaros időkben több fiatal, sőt egész családok mentek ki nyugatra.

Az emberek egy része úgy gondolta, hogy a boldogabb, biztosabb jövő felé vezető egyetlen út a közös nagyüzemi gazdálkodás lehet. **1959.** február 22-én megtartották az alakuló közgyűlést, mely elnöknek Millei Mihályt, helyettesnek Nyúl Gyulát választotta meg.

1954-ben az eredetileg istállóknak, majd katolikus legénykörnek átalakított épületből 90 000Ft ráfordítással óvodát alakítottak ki az iskola udvarán.

1958-ban kezdték építeni a Fodor család állami tulajdonban vett telkén a kultúrházat, melyet hivatalosan 1963-ban adták át rendeltetésének.

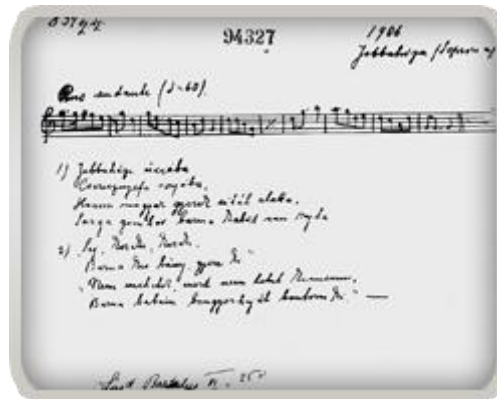
A település kulturális és szociális életének fejlődése

Az 1790-es évek végén a nemesi közbirtokosság kezdeményezésére a községben kocsmát, mészárszéket és kovácsműhelyt állítottak fel, melyről jegyzőkönyvek tanúskodnak.

A tűzoltóság 1893-ban alakult meg, s a mai napig nagy hagyományokkal rendelkezik. Majálisokat és rendszeresen bálakat szerveztek, színdarabokat tanultak be, és adták elő. A színi előadások rendszeressé váltak, először a kocsmákban, később már a kultúrházban adták elő a darabokat. Még ma is emlegetik az 1947-ben előadott IV. László című darabot, mely az egyik legsikeresebb és legemlékezetesebb előadás volt. Talán azért is, mert ebben az előadásban közösen vettek részt a katolikus és evangélikus fiatalok egyaránt.

Gyakoriak és a környéken is híre volt a kastélyban rendezett estélyeknek, báloknak.

Jobaháza és Bartók Béla

Fontos eseményként tartják számon azt a 1906-os eseményt a helyiek, mely során Bartók Béla személyesen járt a faluban. Ugyan is a Vallás-és Közoktatásügyi minisztériumtól 1906. nyarán azt a megbízást kapta, hogy az országban található és a nép ajkán még fellelhető népdalokat gyűjtse össze, hogy azután gyűjteményes kiadást állíthasson össze belőlük.

Népdalgyűjtő körútját Jobaházán kezdte meg „ és júniusi keltezésű gyűjtése van a Sopron vármegyei Jobaházáról.”

Bartók Béla nem használta ekkor az akkori technikai legfejlettebb eszközt a fonográfot, rögtön lejegyezte a hallott dalokat. Bartók jobaházi lelőhellyel 37 népdalt mutatott ki .Dr. Barsi Ernő megállapítása szerint valójában csak 21 dallamról van szó, ugyan is vannak olyan dallamok, melyeket egymással össze nem függő szövegekkel énekeltek, s ezeket Bartók külön dalként kezelte.

A Bartók által Jobaházán gyűjtött népdalok közül szinte minden helyi lakos által ismert és kedvelt a Jobbaházi utcában kezdetű népdal.

Oktatás,iskola,óvoda

Az 1700-as évek elején épült a faluban az első római katolikus iskola ,a mai helyén. Mivel felekezeti község volt, a jobaházi evangélikus gyerekek Farádra jártak iskolába.

Az 1838-43-ig tartott első tagosítás idején rendezték először a birtokokat. Ekkor kap földet az evangélikus gyülekezet is, amelyre 1852-ben építették az első tanító lakással egybeépült nádfedeles iskolát. Az első tanító Tüske István volt.1869-ben lebontották, helyére újat

építettek. **1838**-ban újra lebontották, és a fő utcában építettek újat. (Ma templomként működik).

Tüske István után Varjai Márton, 1937-től pedig Koczor Ferenc volt az evangélikus tanító.

Az iskolai oktatás megindulásának időpontjáról nincs pontos információnk. **1843**-ból viszont ismert Jobaháza előjáróságának döntése, hogy a tagosítás során a katolikus tanító a rossz lakás helyett kapja meg a kocsmaházat.

A döntés azt jelenthette, hogy akkor már volt tanítója a falunak.

Az első név szerint ismert tanító Fülöp Ferenc volt, aki jegyzői feladatokat is ellátta egy **1848**-as nemzetőr összeírás szerint. Őt követte Berkovics János, majd Simon János, aki 41 éven át működött a faluban. Halála után Nagy Imre kántortanító látta el a tanítói feladatokat, utána Jaszenovits Lajos, majd Szabó Károly illetve Ha

Amikor **1948**-ban államosították az iskolákat, Jobaházán a két felekezeti iskolát összevonták. Ekkor Haszonits József vezette az iskolát. Az iskola előtt az államosítással nagy lehetőség nyílt: körzeti iskola lett. Így Rábatamási és Bogyoszló felső tagozatosai is Jobaházára jártak, azonban a következő évben körzeti szerepe megszűnt.

1967-től megszűnt a felső tagozat, a tanulók zöme Rábatámásiba járt. A megmaradt alsó tagozat tagiskolává vált.

A rendszerváltást követően az iskola újra önállóvá vált.

A létszám csökkenése miatt **2006. június 15**-én volt az utolsó tanítási nap az iskolában, majd az iskola bezárt.

Már a két világháború között is felmerült a kisebb gyermekek óvodai ellátásának megszervezése. Kezdetben ez, mint nyári felügyelet valósult meg. 1945-ben alakították ki az első állandó óvodát.

1974-ben épült az új, -ma szolgálati lakásként üzemelő- óvoda, mely 36 gyermek elhelyezésére épült.

2008. szeptember 1-től a volt iskola épületében kapott helyet, s működik azóta is az óvoda.

A község pecsétje

Az 1894.IV.tc. alapján a község hivatalos neve Jobaháza lett.

A község pecsétjének körirata: Sopron vármegye Jobaháza község 1906.

A pecsét címrajza: hármashalmon vonalas mezőben kardot tartó oroszlán. A mező felett korona.